

Príloha č. 1 k Metodickému usmerneniu č. 1/2008-R

Aktualizácia učebných osnov v základnej škole

- (1) Aktualizácia učebných osnov na 1. stupni základnej školy sa odporúča v jednotlivých vyučovacích predmetoch nasledovne:

a) v slovenskom jazyku

1. v šlabikároch pri vyvodzovaní písmen: P,E,
2. v čítankách pre 1. až 4. ročník v článkoch, v ktorých sa nachádza učivo alebo zmienka o platidlách, peniazoch napr.: Nákupy, V obchode, Nové šaty, Dovolenka, Divadlo - (Šlabikáre – Virgovičová, Nemčíkovci),
3. v učive Ako sa dorozumievame pomocou obrázkov (sloh – 2.roč.),
4. učivo o hláskach obsahuje cvičenia o spočítavaní peňazí (učebnica Slovenského jazyka pre 3. roč. ZŠ – Bakalová a kol.),
5. v témach Kde a čo som kúpil, Kráľ Matej a cestár (Čítanka pre 3. roč. ZŠ, Benková a kol.).

V slovenskom jazyku sa môže učivo o eure výchovne využiť v článkoch a v cvičeniach, ktoré majú zhodné tematické zameranie, podľa zásad výkladového slohového postupu tvoriť texty o výhodách zavedenia eura;

b) v prvouke

1. v učive Som prvák, som prváčka, My a veci (Prvouka pre 1. roč. ZŠ, Žigová a kol.),
2. v učive V obchode, Na pošte, Sviatky a pamätné dni (Prvouka pre 2. roč. ZŠ, Žigová a kol.);

c) vo vlastivede

1. v učive Obchodná sieť, Služby v obci, Spoje (Vlastiveda pre 3. roč. ZŠ, Stanko a kol.),
2. v učive Pravek na Slovensku, Vznik SR, Kremnické vrchy (Vlastiveda pre 4. roč. ZŠ, Tolmáči a kol.);

d) v maďarskom jazyku a literatúre

v učive, kde sa nachádza v textoch (v učebniciach či pracovných zošitoch) pojem koruna/koruny, treba text nahradiť pojmom euro/eurá;

e) v matematike

je súčasťou matematického obsahu vzdelávania oboznamovanie sa žiakov s peniazmi (platidlom), ktoré sú v obehu a sú platné. V rámci tohto učiva sa postupuje takto:

pri vysvetľovaní kvantitatívnej hodnoty eura ako platidla je nevyhnutné používať napodobeniny eura ako učebnej pomôcky v jednotlivých ročníkoch v rozsahu vytvoreného číselného oboru. Žiakom veku primerane objasniť symboly, ktoré sú na eurách vyobrazené, ich historickú a národnú podstatu. Možno tu využívať existujúce medzipredmetové vzťahy.

Aktívnu aplikáciu od žiakov však možno očakávať v podobe riešenia slovných úloh, spojených s nákupom, cestovaním, platom rodičov, atď.

Je potrebné riešiť aj úlohy, kde eurá alebo centy sú vyjadrené v desiatkovej sústave napríklad takto:

$$284 \text{ eur} = 2.100 + 8.10 + 4.1$$

$$567 \text{ centov} = 5.100 + 6.10 + 7 = 5 \text{ eur} + 67 \text{ cent}.$$

Ďalšia nemenej dôležitá forma prehĺbenia práce žiakov s eurami, ktorá sa zakladá na získaných poznatkoch žiakov o eure a o číselné obory a počtové výkony v týchto číselných oboroch, je forma didaktických hier.

Na prvom mieste medzi didaktickými hrami je hra Na predávajúceho (obchodníka) a kupujúceho. Pri týchto hrách sú v „obehu“ eurá, ktorými žiaci platia a z ktorých im spolužiak (obchodník) vydáva.

Ďalšia séria hier môže byť zameraná na sporenie detí. Tieto hry sú spojené s riešením slovných úloh. Počas rôznych činností žiaci pracujú aj s centami. Premieňanie eura na centy možno začať najskôr v 3. ročníku;

f) v hudobnej výchove

najvhodnejšie je tému eura zaradiť do motivačných rozhovorov pri nácviku ľudových piesní rôznych regiónov, príp. iných národov, vystahovaleckých piesní, umelých a pod., kde by sa zdôraznili spoločné záujmy národov (spolužitie v priateľstve) aj ich špecifiká, ktoré si musia udržať ako svoje bohatstvo(rodinné striebro) napriek tomu, že ich spája spoločná mena;

g) vo výtvarnej výchove

na hodinách samostatne zhotoviť eurové bankovky a eurové mince, používať spoločné logo a slogan, realizovať metodické aktivity - hry a súťaže so samostatne vyrobenými eurovými bankovkami a eurovými mincami.

(2) Aktualizácia učebných osnov na 2. stupni základnej školy sa odporúča v jednotlivých vyučovacích predmetoch alebo tematických celkoch:

a) v občianskej výchove

1. oboznámiť žiakov v 8. ročníku so základnými pojmami, ktoré sú nevyhnutné na pochopenie pojmu občan a chápanie vzťahu občan a štát v tematických celkoch: Človek - občan – štát v osnovných heslách Štátny rozpočet, Príjmy a výdavky, Zákon o rodine – časť rodinný rozpočet, šetrenie, pôžičky, poistenie, služby peňažných ústavov a Ochrana spotrebiteľa – časť kúpa a predaj tovaru, reklamácie je potrebné začleniť osnovné heslo euro ako platidlo a spoločensko-politické a občianskoprávne súvislosti jeho zavedenia namiesto slovenskej koruny. Z učebnice Občianska výchova pre 8. ročník základných škôl, v kapitole Práva spotrebiteľov, Od výrobcu k spotrebiteľovi využiť aktivitu na str. 51 – nákup tovaru (porovnávanie cenoviek v eurách a v slovenských korunách);
2. osvojiť u žiakov v 9. ročníku základnej školy v tematickom celku Základná ekonomická orientácia a základné ekonomické pojmy, ktoré sú nevyhnutné pre chápanie základných ekonomických vzťahov, v ktorých žiaci žijú a budú sa s nimi stretávať v praktickom živote.

V osnovných heslách Národné hospodárstvo, jeho fungovanie, Peniaze, banky a peňažné ústavy v trhovej ekonomike, Vznik a funkcie peňazí, Ako hospodárime v rodine a štáte - rodinný a štátny rozpočet a Sociálna politika štátu, jej úlohy a ciele, politika zamestnanosti, životné minimum, minimálna mzda, je potrebné začleniť osnovné heslo euro ako platidlo a ekonomicko-sociálne súvislosti zavedenia eura v SR.

Učebnica Občianska výchova pre 9. ročník základných škôl, autorov R. Šlosár, M. Čapová, Ľ. Fabová, J. Lisý, SPN Bratislava, piate vydanie, 2002 v kapitole 5. Peniaze a banky v trhovej ekonomike, str. 32 obsahuje ukážky bankoviek a mincí slovenskej koruny. Požiadať žiakov, aby z internetových stránok www.euro.vlada.gov.sk, www.euroinfo.gov.sk, <http://ec.europa.eu/euro>, www.nbs.sk a www.euromena.sk vybrali ukážky eurových bankoviek a eurových mincí a porozprávať sa o ich symboloch a ochranných znakoch.

Na základe inšpirácie v kapitole 6. Ako hospodárime v rodine a v štáte, časť rodinný rozpočet, str. 36 poveriť žiakov, aby vypracovali po porade s rodičmi rodinný rozpočet za jeden mesiac v eurovej mene a na vyučovacej hodine v rámci skupín porovnávali najlacnejšie a najdrahšie položky na strane príjmov, ako aj na strane výdavkov.

V kapitole 7. Sociálna politika štátu, učebnica strana 40- 43 požiadať žiakov, aby zistili údaje, týkajúce sa niektorých sociálnych dávok, výšku minimálnej mzdy a pod. a v rámci medzipredmetových vzťahov s matematikou prepočítať ich hodnotu zo slovenskej koruny na euro (konverzný kurz);

b) v dejepise

o eure ako platidle je potrebné doplniť učebné osnovy pre 5.- 9. ročník:

1. pre 5. ročník v tematickom celku O doprave, obchode a remeslách v časti Obchod a peniaze. Uvedená problematika je už prítomná v prípravnom, propedeutickom dejepise pre 5. ročník základných škôl, čiastočne sa realizuje aj v príme osemročných gymnázií. Je súčasťou tematického celku Na začiatku bolo koleso a dotýka sa dvoch vyučovacích hodín: Remeslo má zlaté dno a Obchod a peniaze. Ide o priblíženie histórie platidiel a mechanizmus zmeny od naturálneho k peňažnému hospodárstvu. Vizualizácia eurovej bankovky a mince umožňuje učiteľom sprítomniť problém platidiel so špecifikáciou spoločnej meny;
2. podobný mechanizmus fungoval aj v minulosti, keď zvlášť hodnotnými mincami sa dalo platiť v európskom priestore. V tomto zmysle možno postupovať aj v 7. ročníku základnej školy v téme Osídľovanie Slovenska a zlatonosná horúčka v súvislosti so založením kremnickej mincovne, v ktorej sa prakticky nepretržite razia mince. Jednak možno poukázať na známy kremnický dukát, ktorý sa razil z čistého zlata, a bol jedným z najznámejších platidiel vo vtedajšej Európe. Sprítomnením je razenie mincí spoločnej meny euro i ich väčšie zastúpenie v používaní v systéme tohto spoločného platidla;
3. o procese zavedenia eura je potrebné žiakov informovať v 9. ročníku v tematickom celku Integrácia západnej Európy a v časti Začleňovanie Slovenskej republiky do medzinárodných štruktúr. Nepriamo táto problematika je uvedená aj v 9. ročníku základnej školy a kvarte osemročných gymnázií na dvojstrane Nové plány a spojenectvá, ktorá približuje žiakom vznik a vývoj Európskej únie. Je zahrnutá v štruktúre učebných úloh a otázok, ktoré mapujú prítomnosť a súčasné problémy Európskej únie;

4. metodické aktivity - návrh Projekt Euro a žiaci(Euro v škole – hra pre žiakov v 5. ročníku v súvislosti s preberaním učiva Obchod a peniaze, ale môže byť aj mimo toho). Podstata hry je oboznamovanie sa žiakov s eurovými mincami a priliehavým a zábavným spôsobom ukázať rozdiely medzi slovenskými korunami – mincami a eurovými mincami ako aj organizovať výmenu našich korún za euro. Je potrebné tento zámer detailnejšie premyslieť;
 5. v 5. ročníku základnej školy využívať učebnú úlohu z cvičebnice Denník z pátrania po minulosti: Zisti, aké historické osobnosti, miesta i stavby z minulosti sa nachádzajú na našich bankovkách. Súčasne vypátraj, aké slovenské motívy sa ocitnú na rube eurových mincí. Zisti, v akých hodnotách budú mince nášho budúceho platidla od roku 2009. Ktoré slovenské motívy by si navrhol ty?;
 6. v 9. ročníku základnej školy by mala byť táto problematika súčasťou diskusie v rámci oboznamovania sa s minulosťou integračných procesov v Európe po roku 1945. Tu treba využívať už nadobudnuté a zažité skúsenosti žiakov so spoločným platidlom napr. pri dovolenkách, výletoch, exkurziách, skúsenosti príbuzných pri práci v zahraničí a pod. Tieto skúsenosti môžu v rozhodujúcej miere ovplyvňovať názory žiakov na uvedenú problematiku. Preto v diskusiách majú mať miesto aj výhody a nevýhody zavedenia eura na Slovensku. Takisto žiaci môžu usporiadať anketu či už v rámci školy alebo regiónu, v ktorom žijú a zisťovať tak širšie spektrum názorov na zavedenie spoločnej meny. Podobne tiež môžu pátrať po symboloch na eurových minciach v jednotlivých krajinách, v ktorých je už zavedené. Spoznajú tak hodnoty z minulosti i prítomnosti Európy;
 7. projekt Euro a žiaci/Euro v škole sa môže vyprofilovať aj ako celoškolská súťaž;
- c) v cudzích jazykoch
1. osnovné heslá, týkajúce sa eura, sa vyskytujú v týchto oblastiach: mesto - ceny vstupeniek, jedálne lístky, v obchode - ceny potravín, ceny tovarov, prospekty, kultúra - ceny lístkov atď.;
 2. metodické aktivity:
 - 2.1. zabezpečiť pre školy eurové mince z tvrdého papiera/kartónu – návrh: formou zošita (možnosť zabezpečenia ako propagačný materiál od Národnej banky SR),
 - 2.2. nakupovanie – uviesť konverzný kurz a prepočítat' na eurá (v rámci čísiel),
 - 2.3. zahrať situácie v meste - ísť do múzea, kina,
 - 2.4. situácie v obchode (mini scénky), projekty - pripraviť prospekty, plagáty, inzeráty na uvedenú tematiku,
 - 2.5. pripraviť nástenky – Čo je euro? (koľko centov má euro...),
 - 2.6. porovnávanie eurových mincí z jednotlivých krajín so slovenskými – urobiť rebríček o dizajnoch motívov na euro platidlách v jednotlivých krajinách (ktorý sa mi najviac páči). Cieľom bude spoznať euro ako platidlo v jednotlivých krajinách (pre 1. stupeň),
 - 2.7. naučiť sa výslovnosť eura vo všetkých jazykoch (NJ, AJ, FJ, ŠJ, TJ, RJ) – pripraviť pre školy CD s výslovnosťou, fotografiami eurových mincí z jednotlivých krajín, história vzniku, vývin a súčasnosť spoločnej jednotnej európskej meny, jeho pozícia atď.,
 - 2.8. literárna súťaž (v CJ) kombinovaná s obrázkami (príbeh, básnička, vtipné scénky napr. na tému: Euro ide na vandrovkú, rozprávku: O troch eurách,
 - 2.9. vedomostná súťaž (formou milionára);

d) v slovenskom jazyku a literatúre

podľa učebných osnov pre 5. až 9. ročník základnej školy možno oboznámiť žiakov s eurom a postupne pripraviť bezpečný a plynulý prechod používania eura v Slovenskej republike v tematických celkoch a témach:

Slovenský jazyk – 2. stupeň ZŠ		
Ročník	Tematický celok	Téma
5.	Morfológia	Číslovky
6.	Morfológia	Číslovky
7.	Morfológia	Číslovky
	Slohová výchova	Tlačivá (poštová sprievodka, poštová poukážka)
8.	Morfológia	Číslovky
9.	Morfológia	Číslovky
	Lexikológia (Slovná zásoba)	Cudzie slová (EURO – skloňovanie, uplatnenie v praxi)

e) v matematike

začatá práca na 1.stupni má plynule pokračovať na 2.stupni. Tu už táto práca má svoje špecifiká. V prvom rade v tom, že v obore prirodzených čísel nie je obmedzená. Ako nový prvok tu nastupuje zamieňanie korún na euro a opačne, napr. zamieňanie Sk na euro podľa konverzného kurzu.

Možno potom tvoriť rôzne úlohy už od 5. ročníka, kedy v matematike sú preberané desatinné čísla a početové výkony s desatinnými číslami, napr. takéhoto charakteru:

1. mesačný zárobok otecka je 17 680 Sk, mamičky 20 238 Sk. Zistiť mesačný príjem rodiny v eurách,
2. cena pračky je 231,18 eur. Zistiť koľko je to v korunách,
3. od 7. ročníka žiaci môžu riešiť aj úlohy na percentá v spojitosti s eurom. Napr.: mesačný zárobok otecka je 520 eur. Od budúceho mesiaca mu zvýšia plat o 12%. Aký bude jeho nový mesačný plat?

V ďalšej časti matematického učiva (pri rovniciach, nerovniciach, atď.) sa využívajú len vyššie spomínané techniky počítania s eurom;

f) v zemepise

v témach, kde sa preberá Európa je možné uskutočňovať rôzne aktivity pri práci s mapou Európy. Štáty a platidlá so zobrazenými charakteristikami sa dajú využiť v učive pre daný štát. Úlohou bude zistiť informácie o jednotlivých zobrazených architektonických alebo prírodných prvkoch a dať ich do súvislosti s informáciami o štátoch;

g) v etickej výchove

v 8. ročníku použiť informácie o eure v téme Ekonomické hodnoty a etika;

h) vo výtvarnej výchove

zapracovať do učebných osnov v 5. až 9. ročníku základnej školy aktuálnosť informácií používania eura namiesto korún.

Metodické aktivity - vypísať súťaže žiackych výtvarných prác s celoškolskou a následne celoslovenskou pôsobnosťou:

1. v navrhovaní slovenských (strán) eurových mincí v nominálnej hodnote 1, 2, 5, 10, 20, 50 centov a 1, 2 eurá,
2. v navrhovaní lícnej strany eurových bankoviek v nominálnej hodnote 500, 200, 100, 50, 20 a 5 euro, dodržaním jednotnej témy na všetkých bankovkách a podčiarknutím spolupatričnosti do Európskej menovej únie;

i) v hudobnej výchove

je možné tému Európskej únie a eura na hodinách spracovať formou rozhovorov, motivačných, hodnotiacich a pod. Možno ju využiť nenásilne vo všetkých tematických celkoch:

1. pri využití rôzneho hudobného materiálu vokálneho a perцепčného (náviku rôznych piesní ľudových, umelých) a pod.,
2. v tematických celkoch zameraných na dejiny hudby, štýly a slohy je vhodné v krátkej diskusii porovnať spolužitie hudobníkov, tvorbu, vznik jednotlivých hudobných smerov v minulosti a súčasnosti v Európe.

(3) Ďalšie námety na činnosť

- a) podľa podmienok školy uskutočniť exkurziu do Národnej banky Slovenska, úradu práce, sporiteľne, banky, burzy,
- b) hranie scénok zo života – nakupovanie, založenie osobného účtu v peňažnom ústave, uplatnenie reklamácie za chybné vypočítaný účet v euro a pod.,
- c) realizovať projekt - tvorba rozpočtu rodiny žiaka na jeden mesiac (pracovať už s eurami),
- d) realizovať besedy s podnikateľom, pracovníkom úradu práce, daňového úradu,
- e) využiť v školách ako celoškolské podujatie Deň eura - celonárodné podujatia,
- f) uskutočniť podujatia pre širokú verejnosť (verejné podujatia, koncerty, dni otvorených dverí, vo všetkých väčších mestách príp. i obciach adekvátne možnostiam) na začiatku najintenzívnejšej časti informačnej kampane - 100 dní pred zavedením eura (24. 9. 2008, streda).